

Paikallislehti Lapuan Sanomat
Toimittaja Leena Hjelt

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43
4. krs.
65101 Vaasa

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

Kunnallisvalitus

Asia:

Päätös, johon haetaan muutosta: Lapuan kaupunki / hallintojohtajan viranhaltijapäätös/ LAPDno-2024-757

Muutoksenhakija ja prosessiosoite:

Paikallislehti Lapuan Sanomat
toimittaja Leena Hjelt
Puhelin 050-3820948
sähköposti: leena.hjelt@lapuansanomat.fi
Postiosoite: Sanomatie 1, 60200 LAPUA

Vaatimukset:

Vaadin kunnioittaen, tässä valituksessa jäljempänä esitetyin perusteluin, että Vaasan hallinto-oikeus

- 1) kumoaa Lapuan kaupungin hallintojohtajan Minna Kangasluoman päätöksen ja velvoittaa Lapuan kaupungin luovuttamaan kokonaisuudessaan kyseessä olevan tietopyynnön mukaisesti hallussaan olevat tytäryhtiönsä Simpsiönvuori Oy:n rakennushankkeeseen liittyvät asiakirjat muutoksenhakijan ja paikallislehti Lapuan Sanomien toimituksen käyttöön, ja
- 2) toissijaisesti kumoaa Lapuan kaupungin hallintojohtajan Minna Kangasluoman päätöksen ja velvoittaa Lapuan kaupungin soveltamaan osittaisjulkisuutta kyseessä olevan tietopyynnön kohteena olevaan Lapuan kaupungin tytäryhtiön rakennushankkeen asiakirjoihin ja luovuttamaan paikallislehti Lapuan Sanomien toimituksen käyttöön osittain tai rajoitettusti peitettyinä.

Valituksen perustelut:

Muutoksenhakija katsoo, että Lapuan kaupungin päätös olla luovuttamatta tietopyynnön kohteena olevia asiakirjoja on lainvastainen.

Muutoksenhakija on pyytänyt 15.10.2024 sähköpostitse Lapuan kaupungilta saada kopiot viranomaisen hallinnoimasta aineistosta, joka koskee Lapuan kaupungin omistajaohjaajana Simpsiönvuori Oy:ltä saamaansa materiaalia liittyen nk. Keskipiste-rakennuksen ja ravintolan rakentamiseen.

Muutoksenhakija on pyytänyt saada jäljennökset niistä luottamushenkilöille vuonna 2023 esitetyistä laskelmista, joiden perusteella kaupunginvaltuusto hyväksyi omavelkaiset takaukset Simpsiönvuori

Oy:n noin 1,8 miljoonan euron lainalle. Lisäksi muutoksenhakija on pyytänyt jäljennöksiä kaupunginvaltuuston iltakoulussa ennen 11.9.2024 pidettyä valtuuston kokousta esitellyistä kustannusten ylityksistä, joiden seurauksena kaupunki joutui lainaamaan omistamalleen yhtiölle miljoona euroa. Muutoksenhakija on pyytänyt myös saada jäljennökset kaikesta asiaa koskevasta, viranomaiselle toimitetuista ja kaupungin hallussa olevista asiakirjoista sekä viranomaisten sisäisestä viestinnästä.

Viranhaltijapäätöksessään hallintojohtaja Minna Kangasluoma päätti salata Lapuan kaupunginhallituksen 3.4.2023 pidetyn kokouksen päätöksen pykälän 121 ja 22.4.2024 pidetyn kokouksen pykälä 118 ennakkokantaa koskevat kirjeet kaupunginhallitukselle sillä perusteella, että ne sisältävät liikesalaisuuksia julkisuuslain 24 pykälän 1 momentin ja 20 kohdan nojalla ja ovat kokonaan salassa pidettäviä. Myös iltakoulumateriaali ja sähköpostit ovat hallintojohtajan mukaan salassa pidettäviä julkisuuslain 5 pykälän 4 momentin perusteella.

...

Lapuan kaupungin tytäryhtiöillä on viime vuosina ollut isoja rakennushankkeita, joihin kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupunginhallitus on ottanut ennakkokannan. Niitä ei anneta julkisuuteen muun muassa valmisteluvaiheeseen tai liikesalaisuuteen vedoten. Kaupungin tiedotuslinjan mukaan tytäryhtiöt päättävät itse, milloin ja mitä hankkeistaan kertovat. Tässä asiassa on kyse Lapuan kaupungin myöntämistä omavelkaisista lainatakauksista (1,8 miljoonaa ja myöhemmin 700 000 lisälainasta takaus 350 000 eurolle) ja lopulta, kustannusarvion ylityttyä reippaasti, 1 miljoonan euron lainasta tytäryhtiölleen Simpsiönvuori Oy:lle nk. Keskipisteen (välinevuokraamo ja ravintola) rakentamista ja loppuunsaattamista varten.

Julkisuuslain 9 ja 10 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen julkisesta asiakirjasta sekä salassa pidettävän asiakirjan julkisesta osasta. Julkisuuslain 17 §:n mukaan tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei tule rajoittaa ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista. Asiakirjojen julkisuutta on perustuslain mukaisesti rajoitettu lailla vain silloin, kun välttämättömien syiden on katsottu sitä edellyttävän. Julkisuusperiaatteen sisällöllisen toteutumisen turvaamiseksi viranomaisella on yleinen velvollisuus huolehtia julkisuusperusoikeuden toteuttamisesta ja velvollisuus aktiivisesti edistää tiedonsaannin toteuttamista. Näitä viranomaisen velvollisuuksia määrittelevät erityisesti [julkisuuslain 3 luvun](#) säännökset oikeudesta saada tieto asiakirjasta sekä 5 luvun säännökset tiedonsaantioikeuksien huomioonottamisesta päätöksenteossa ([julkisuuslaki 17 §](#)), viranomaisen tiedonantovelvollisuudesta keskeneräisissä asioissa ([julkisuuslaki 19 §](#)) samoin kuin viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa ([julkisuuslaki 20 §](#)). Julkisuusperiaatetta toteutettaessa viranomaisen on otettava asianmukaisesti huomioon muutkin tiedon ja julkisuuden kannalta merkitykselliset perusoikeudet.

Kunta ja sen tytäryhtiöt muodostavat kuntakonsernin. Kuntalain 2 §:n ja 6 §:n perusteella kuntakonsernin toiminta on kunnan toimintaa, johon sovelletaan kuntalakia. Koska julkisuuslakia sovelletaan kunnan toimintaan, julkisuuslakia sovelletaan myös kuntakonsernin toimieliimiin ja toimintaan. Kunnan konsernijohtoon sovelletaan julkisuuslakia myös silloin, kun se ohjaa ja valvoo kuntakonsernia ja sen tytäryhteisöä, toisin sanoen harjoittaa omistajaohjaustoimintaa (julkisuuslaki 4 ja 5 §). Näin ollen tietopyynnössä tarkoitetut asiakirjat voi ja pitää katsoa kuuluvan julkisuuslain soveltamisalan piiriin, vaikka ne sisältävät kaupungin tytäryhteisöä koskevia tietoja.

Julkinen valta edistää yhteiskunnallisesti tärkeinä pidettyjä tarkoituksia osoittamalla varoja niihin. Yksilöillä ja yhteisöillä pitää olla mahdollisuus valvoa julkisten varojen käyttöä (julkisuuslaki 3 §). Kuntalain 29 § 2 momentin säännöksen mukaan silloin kun kunnan tehtävä on annettu yhteisön tai

säätiön hoidettavaksi, kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta. Säännöksen lähtökohtana on kunnan asukkaiden mahdollisimman laaja tietojensaantioikeus kunnan yhtiöiden asioista.

Maininta julkisten varojen valvonnasta on otettu voimassa olevaan lakiin niiden käytön merkityksen vuoksi (HE 30/1998 vp, s. 48). Kuntalain 129 §:n 1 momentin mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Tässä asiassa on kyse erittäin merkittävistä summista. Lapuan kaupungin perustelu asiakirjojen salaukselle on, etteivät kaupungin tytäryhtiön liikesalaisuudet paljastuisi (julkisuuslaki 24 §:n 1 momentti ja kohta 20). Kaupunki ei kuitenkaan ole yksityinen elinkeinonharjoittaja, vaan julkisen vallan käyttäjä, joten kyse ei voi olla yksityisestä liikesalaisuudesta. Kunnan omistaman yhtiön asiakirjat eivät ole lähtökohtaisesti julkisia, mutta ne tulevat julkisiksi, jos ne ovat kunnan hallussa tai jos kuntayhtiö käyttää toiminnassaan julkista valtaa.

Liikesalaisuuslain 28:n mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa

a) joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa; b) jolla a alakohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa; ja c) jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi; Valituksessa tarkoitetut asiakirjat eivät voi ainakaan kokonaisuudessaan olla tällaista tietoa, eikä tiedoilla tässä vaiheessa voi olla taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa kohdassa a) tarkoitetun ominaisuuden vuoksi.

Koska Lapuan kaupunki on pitänyt tytäryhtiön ko. hankkeita konserniohjeessaan määritellysti merkittävänä, valvontatehtävää hoitava kaupunginhallitus on ottanut niihin ennakkokannan. Lapuan kaupungin tytäryhtiön rakennushankkeen isoja kustannusylityksiä on lisäksi käyty läpi kaupunginvaltuuston iltakoulussa ennen varsinaista päätöksentekoa. Kaupunginvaltuuston päättäessä miljoonan euron lainasta kokouksessaan asian käsittely jäi kaupunkilaisten näkökulmasta hyvin ohueksi luottamushenkilöstön etukäteen saaman, salaiseksi määritellyn informaation vuoksi. Kuntalaisilla ja veronmaksajilla pitää olla mahdollisuus valvoa, miten kaupunki hoitaa valvontatehtävänsä suhteessa erittäin epävarmoilla markkinoilla toimivaan Simpsiönvuori Oy:öön ja miten verovaroja käytetään.

Julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa on keskeisenä tavoitteena turvata viranomaisen sisäisen kommunikoinnin ja mielipiteenvaihdon vapauden säilyminen. Kuitenkin tämän julkisuuslaista säädetyn poikkeuksen pitäisi koskea ainoastaan toisarvoisia sisäisen viestinnän ja mielipiteen vaihdon asiakirjoja ja eräitä muita vähämerkityksellisiä asiakirjoja. Tällaisia eivät ole Lapuan kaupunginvaltuuston iltakoulussa luottamushenkilöille esiteltyt materiaalit rakennushankkeen kustannusylityksistä eivätkä mahdollisesti kaupungin asiasta saamat ja hallussa olevat sähköpostit.

Kunnioittaen
Lapuan Sanomat
Leena Hjelt